

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2010. december 9.*

A C-568/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Rechtbank Assen (Hollandia) a Bírósághoz 2008. december 22-én érkezett, 2008. december 17-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie,**

a **Van Spijker Infrabouw BV,**

a **De Jonge Konstruktie BV**

és

a **Provincie Drenthe**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: holland.

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: J.N. Cunha Rodrigues tanácselnök (előadó), A. Arabadjiev, A. Rosas, A. Ó Caoimh és P. Lindh bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,
hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie, a Van Spijker Infrabouw BV és a De Jonge Konstruktie BV képviselőjében H. Hoogwout advocaat,
- a Provincie Drenthe képviselőjében M. Mutsaers és A. Hoekstra-Borzymowska advocaten,
- a holland kormány képviselőjében C. Wissels és Y. de Vries, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében M. Konstantinidis és S. Noë, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2010. szeptember 14-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelvvel (HL L 209., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 322. o.) módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv (HL L 395., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 246. o.; a továbbiakban: 89/665 irányelv) 1. cikke (1) és (3) bekezdésének, valamint 2. cikke (1) és (6) bekezdésének értelmezésére irányul.

- 2 E kérelmet a Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie, a Van Spijker Infrabouw BV és a De Jonge Konstruktie BV (a továbbiakban: Combinatie), valamint a Provincie Drenthe (Drenthe tartomány, a továbbiakban: Provincie) között építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés odaítélésével kapcsolatban folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az Unió szabályozás

- 3 A 89/665 irányelv ötödik preambulumbekszndése értelmében:

„mivel a közbeszerzési szerzödések odaítélésére vonatkozó eljárások időtartama rövid, az illetékes jogorvoslati szerveket fel kell hatalmazni többek között arra, hogy ideiglenes intézkedéseket hozhassanak egy ilyen eljárásnak vagy valamely ajánlatkérő által esetleg meghozott határozat végrehajtásának a felfüggesztése érdekében; mivel az eljárások rövid időtartama a fent említett jogsértések sürgöszséggel történő kezelését követeli”.

- 4 A 89/665 irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A tagállamok megtesznek minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy – a 71/305/EGK, a 77/62/EGK és a 92/50/EGK irányelv hatálya alá tartozó szerződés-odaítélési eljárást illetően – az ajánlatkérő által hozott határozatot eredményesen és főként a lehető leggyorsabban felül lehessen vizsgálni a következő cikkekben és különösen a 2. cikk (7) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelően, valamint azon az alapon, hogy e határozat a közbeszerzések területén megsértette a Közösség jogszabályait vagy az e szabályokat végrehajtó nemzeti szabályokat.

[...]

(3) A tagállamok biztosítják, hogy a tagállamok által megállapítandó részletes szabályok szerint legalább azon személyeknek legyen lehetőségük jogorvoslati eljárás igénybevételére, akiknek érdekében áll vagy állt egy adott árubeszerzésre vagy építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés elnyerése, és állítólagos jogsértést szenvedtek, vagy fennáll ennek a kockázata. A tagállamok előírhatják különösen, hogy a jogorvoslatot kérő személy előzetesen értesítse az ajánlatkérőt az általa elszenvedett jogsértésről és jogorvoslatot kérő szándékáról.”

5 A 89/665 irányelv 2. cikke (1)–(6) bekezdésének szövege a következő:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az 1. cikkben meghatározott jogorvoslati eljárások érdekében hozott intézkedések hatáskört adjanak:

- a) a lehető legrövidebb időn belül és közbenső határozat útján ideiglenes intézkedések megtételére az állítólagos jogsértések orvoslása vagy az érintett érdekek további sérelmének elkerülése céljából, beleértve a közbeszerzési szerződés odaítélésére vonatkozó eljárásnak vagy az ajánlatkérő által meghozott bármely határozat végrehajtásának a felfüggesztését vagy felfüggesztetését;

- b) a jogellenesen meghozott határozatok megsemmisítésére vagy megsemmisítésére, beleértve a diszkriminatív műszaki, gazdasági vagy pénzügyi előírások eltörlését az ajánlati felhívásból, az ajánlattételhez szükséges dokumentációból, illetve minden egyéb, a kérdéses szerződés-odaítélési eljárásra vonatkozó dokumentumból;

c) jogsértést szenvedett személyek részére kártérítés megítélésére.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott hatásköröket át lehet ruházni a jogorvoslati eljárás különböző szempontjaiért felelős elkülönült testületekre.

(3) A jogorvoslati eljárásoknak önmagukban nem kell szükségszerűen azonnali felfüggesztő hatályúnak lenniük azokban a szerződés-odaítélési eljárásokban, amelyekre vonatkoznak.

(4) A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az ideiglenes intézkedések elrendelésének mérlegelésekor a felelős testület figyelembe veheti ezen intézkedések várható következményeit valamennyi, nagy valószínűséggel veszélyeztetett érdek, valamint a közérdek esetében, és a tagállamok határozhatnak úgy, hogy nem hoznak ilyen intézkedéseket olyan esetben, amikor azok hátrányai meghaladhatják az esetleges előnyöket. Az ideiglenes intézkedések elrendelésének mellőzéséről szóló döntés nem sértheti az ilyen intézkedéseket kérő személy egyéb követeléseit.

(5) A tagállamok előírhatják, hogy ha a kártérítést a határozatot [helyesen: a határozat] jogellenessége miatt követelik, a vitatott határozatot először is a szükséges hatáskörrel rendelkező testületnek meg kell semmisítenie.

(6) Az (1) bekezdésben említett hatáskör gyakorlásának a szerződés odaítélése után megkötött szerződésre kifejtett hatásait a nemzeti jog határozza meg.

Továbbá, kivéve azt az esetet, amikor egy határozatot a kártérítés megítélését megelőzően meg kell semmisíteni, a tagállam rendelkezhet úgy, hogy egy szerződés-odaítélést követő szerződéskötés után a jogorvoslati eljárásokért felelős testület hatásköre csak a kártérítésnek a jogsértés károsultja részére történő megítélésére korlátozódik.”

- 6 Az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1993. június 14-i, a 93/37/EGK tanácsi irányelv (HL L 199., 54. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 163. o.) 36. cikke és az árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1993. június 14-i 93/36/EGK tanácsi irányelv (HL L 199., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 110. o.) 33. cikke alapján az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1971. július 26-i 71/305/EGK tanácsi irányelv (HL L 185., 5. o.) és az árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1976. december 21-i 77/62/EGK tanácsi irányelv (HL L 13., 1. o.) hatályát veszti.
- 7 Az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.) 82. cikke kimondja, hogy a 92/50 irányelv, kivéve annak 41. cikkét, valamint a 93/36 és a 93/37 irányelv hatályát veszti. A hatályon kívül helyezett irányelvekre történő hivatkozásokat ezentúl a 2004/18 irányelvre történő hivatkozásnak kell tekinteni.
- 8 A 2005. december 19-i 2083/2005/EK bizottsági rendelettel (HL L 333., 28. o.) módosított 2004/18 irányelv 7. cikkének c) pontja értelmében ezen irányelvet 2006. január 1-je és 2007. december 31. között azon építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződésekre kellett alkalmazni, amelyek hozzáadottérték-adó (a továbbiakban: HÉA) nélküli becsült értéke eléri a 5 278 000 euró összeget.

- 9 A 2004/18 irányelv 9. cikke (5) bekezdésének a) pontja az alábbiak szerint rendelkezik:

„Amennyiben egy építési projekt vagy valamely szolgáltatások igénybevétele egy időben odaítélt, több részből álló szerződés odaítélését eredményezheti, az összes ilyen tétel becsült összértékét figyelembe kell venni.

[...]”

A nemzeti szabályozás

- 10 Az alapeljárásra okot adó tényállás megvalósulásának időpontjában a Holland Királyság nem fogadott el különös rendelkezéseket a 89/665 irányelvnek a nemzeti jogba történő átültetése érdekében, mivel úgy vélte, hogy a hatályos holland jogszabályok már megfeleltek az említett irányelv követelményeinek.
- 11 Az ügy irataihoz csatolt dokumentumok alapján a közbeszerzési szerződések odaítélése a magánjog körébe tartozó aktus, és a közigazgatási szervek által a közbeszerzési szerződés odaítélését megelőzően hozott határozatok magánjogi előkészítő aktusoknak minősülnek. A polgári jogi bíróság hatáskörrel rendelkezik a közbeszerzési szerződések megkötésével kapcsolatos jogviták elbírálására, mind a biztosítási intézkedések elrendelése, mind pedig az ügy érdemét érintő eljárás tekintetében. A közigazgatási bíróság hatásköre a törvény eltérő rendelkezése hiányában kizárt.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 12 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, hogy a Provincie az Emmen községben (Hollandia) található, az Erica-Ter-Apel csatornán átívelő két nyitható híd felújítását határozta el. Ezen összeköttetés kiemelkedő nemzetközi szintű jelentőséggel bír. Az Európai Unió e projekt részére azzal a feltétellel ítélte oda támogatást, hogy a beruházást meghatározott határidőn belül megvalósítják, amelyet 2008. július 1-jére tűztek ki.
- 13 A nyitható hidak felújításáról szóló szerződés európai szintű nyílt ajánlati felhívás tárgya. A 2007. július 13-i ajánlati felhívást az *Európai Unió Hivatalos Lapjának Kiegészítésében* tették közzé.
- 14 Az ajánlattevőkkel szemben többek között a szakmai alkalmasságot, a feddhetetlenséget és a fizetőképességet érintő feltételeket támasztottak. Más feltételek magukat az ajánlatokat érintették, különösen az azokhoz csatolandó bizonyítékok vonatkozásában. A szerződés odaítélésének feltétele a legalacsonyabb ár volt.
- 15 Az ajánlati felhívást a 2007. július 23-i felhívás módosította.
- 16 Az ajánlatokat, amelyeket 2007. szeptember 19-ig kellett benyújtani, e napon bontották ki, és ennek megtörténtét követően a Provincie jegyzőkönyvet vett fel. Ezen aktusban többek között szerepelt, hogy négy ajánlattevő nyújtott be ajánlatot, és a legalacsonyabb, 1 117 200 euró összegű ajánlatot a Maschinenfabrik Emmen B.V. (a továbbiakban: MFE) tette, míg a Combinatie 1 123 400 euró összegű ajánlata a második helyre került.

- 17 2007. október 2-i levelében a Provincie a Combinatie tudomására hozta, hogy a szerződést az MFE-nek szándékozik odaítélni, mert az MFE tette a legalacsonyabb árú ajánlatot, de bővebb indokolással nem szolgált.
- 18 2007. október 9-i levelében a Combinatie tiltakozott e döntés ellen arra hivatkozva, hogy jelentős bizonyítékok kétségbe vonják, hogy az MFE megfelel a szerződés odaítélése feltételeinek. E levél tárgyában telefonbeszélgetésre került sor a tartományi hivatalokkal, amelynek keretében felmerült az a kérdés, hogy a jogutód vállalkozás hivatkozhat-e jogelődjé referenciáira.
- 19 2007. október 18-án a Combinatie ideiglenes intézkedés iránti keresetet indított a Provincie ellen a Rechtbank Assen ideiglenes intézkedésről határozó bírója előtt, amellyől annak kimondását kérte, hogy az MFE érvénytelen ajánlatot nyújtott be, és így a Combinatie nyújtotta be legalacsonyabb árú ajánlatot, továbbá hogy a Provincie a szerződés odaítélése során köteles azt az utóbbinak odaítélni.
- 20 2007. november 1-jei levelében a Provincie valamennyi ajánlattevővel közölte döntését, miszerint az ajánlati felhívást visszavonja azzal az indokkal, hogy az odaítélési eljárásnak a tartomány hivatalai által lefolytatott vizsgálata során kiderült, hogy az olyan súlyos hibákban szenved, hogy tovább nem folytatható. E levél szerint a leg-súlyosabb hibák a következők voltak: először is a tapasztalattal kapcsolatos követelményt a szerződés értékének 60 százalékáról annak 50 százalékára, a forgalommal kapcsolatos követelményt pedig az említett összeg 150 százalékáról annak 125 százalékára csökkentették. Másodszer a forgalommal kapcsolatos követelmény tekintében meghatározott referencia-időszakot háromról öt évre emelték. Harmadszor a tapasztalattal kapcsolatos követelményt olyan irányban módosították, hogy az eredeti követelménnyel többé nem teljesen egyezett meg. Végül negyedszer e módosításokat a www.aanbestedingskalender.nl internetes oldalon közzétették, nem pedig a www.ted.europa.eu internetes oldalon, ahol az ajánlati felhívást közzétették. Ugyenezen levelében a Provincie jelezte, hogy megvizsgálja az új ajánlati felhívás lehetőségét.

- 21 A Combinatie úgy vélte, hogy a 2007. november 1-jei levél alapján nem indokolt az ideiglenes intézkedés iránti keresete visszavonása, kereseti kérelmét azonban módosította.
- 22 2007. november 9-én az MFE a Provincie javaslatára beavatkozott az ideiglenes intézkedés iránti eljárásba, és azt kérte, hogy ideiglenes intézkedésről határozó bíró a szerződést neki ítélje oda.
- 23 2007. november 28-i ítéletével a Rechtbank Assen ideiglenes intézkedésről határozó bírója úgy vélte, hogy az MFE az odaítélési eljárás során benyújtott és a tárgyaláson tárgyalt dokumentumok segítségével meggyőzően érvelt amellett, hogy a Machinefabriek Hidding BV – amelynek a neve a 2005. év során Synmet Engineering & Production BV-re változott – által korábban végrehajtott építési beruházások neki tulajdoníthatók. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró azt is megállapította, hogy az MFE megfelelt a Provincie által az ajánlati felhívásban támasztott feltételeknek, és időben megadta a szükséges felvilágosítást, az MFE képviselője által benyújtott K-nyilatkozat aláírását megfelelőnek kell tekinteni, továbbá hogy az MFE nyújtotta be a gelacsonyabb árú ajánlatot.
- 24 Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró úgy határozott, hogy a Provincie a forgalommal és a tapasztalattal kapcsolatos követelmények felállítása során nem következetesen járt el, valamint hogy az ajánlati felhívást tartalmilag módosították. Ugyanakkor rámutatott, hogy a módosításokra az odaítélési eljárás korai szakaszában került sor, hogy nem nyert bizonyítást, hogy e módosítások célja az ajánlattevők egyikének előnyben részesítése volt, sem pedig az, hogy a projekt módosítását követően harmadik felek ajánlatot nyújtottak be. E körülmények között az ideiglenes intézkedésről határozó bíró úgy vélte, hogy a módosítások nem olyan jelentősek, hogy azt a következtetést lehetne levonni, hogy a közbeszerzési eljárás nem volt eléggé átlátható.

- 25 Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró úgy vélte, hogy a Provincie-nak az odaítélési eljárás e szakaszában az egyenlőség és a bizalomvédelem elvére, valamint a szerződéskötést megelőző jóhiszemű eljárás kötelezettségére tekintettel többé nem állt módjában az ugyanazon építési beruházásra irányuló szerződést a második közbeszerzési eljárás útján másnak odaítélni, mint annak, aki teljesítette az első pályázatban előírt feltételeket.
- 26 Következésképpen az ideiglenes intézkedésekről határozó bíró megtiltotta a Provincie-nak, hogy a szerződést az MFE-től eltérő vállalkozásnak ítélje oda, és e határozatát előzetesen végrehajthatónak nyilvánította.
- 27 A Provincie a szerződést 2007. december 3-án az MFE-nek ítélte oda.
- 28 A Combinatie 2007. december 11-én a Gerechsthof Leeuwarden előtt előterjesztett fellebbezésével kérte az ideiglenes intézkedésről határozó bíró 2007. november 28-i határozata végrehajtásának felfüggesztését.
- 29 A Gerechsthof Leeuwarden e kérelmet 2008. január 30-i közbenső ítéletével elutasította azzal az indokkal, hogy az MFE-nek ésszerűen figyelembe veendő érdeke fűződik az ideiglenes intézkedésről határozó bíró ítéletének végrehajtásához.
- 30 A Gerechsthof Leeuwarden rámutatott, hogy a Provincie és az MFE között időközben létrejött megegyezést érvényesen létrejövőnek kell tekinteni, és azon egyedüli körülmény, hogy az odaítélési eljárásban hibákat vétettek, ezen érvényességet – egyes különös esetek kivételével – nem teszi megtámadhatóvá. Az említett Gerechsthof arra a következtetésre jutott, hogy a közbeszerzési jog megsértésének megállapítása esetén a Combinatie csak kártérítési keresetet indíthat.
- 31 2007. december 19-én a Combinatie további fellebbezést nyújtott be az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott ítélet ellen annak hatályon kívül helyezése és a szerződés odaítélése érdekében. A Gerechsthof Leeuwarden 2008. január 30-i közbenső ítéletének megismerését követően e jogorvoslati kérelmét visszavonta, és úgy döntött, hogy

kára megtérítése iránt keresetet indít a Provincie ellen a Rechtbank Assen előtt. Az idézést 2008. február 29-én bocsátották ki.

- 32 E kereset keretében a Rechtbank Assen a 2007. november 1-jei azon határozatot, amellyel a Provincie úgy döntött, hogy az odaítéléssel kapcsolatos 2007. október 2-i döntést visszavonja, és az ajánlati felhívást ismételten közzéteszi, a közbeszerzési jog egyetlen helyénvaló alkalmazásának tartja. Úgy véli, hogy a Provincie nem csökkentette a tapasztalattal kapcsolatos követelményt 60%-ról 50%-ra, a forgalommal kapcsolatos követelményt pedig 150%-ról 125%-ra, nem emelhetette a forgalom kiszámításával kapcsolatos referencia-időszakot háromról öt évre, és az ajánlati felhívás e módosításait ugyanazon a weboldalon kellett volna közzétennie, ahol az ajánlati felhívást közzétették. A Rechtbank Assen kijelenti, hogy a fenti okokból olyan végleges ítéletet kíván hozni, amely az ideiglenes intézkedésről határozó bíró ítéletének helyébe lép. A Rechtbank Assen úgy véli, hogy mivel a szerződést odaítélték, és az építési beruházást már megkezdték, sőt talán már be is fejezték, az egyetlen megoldást az jelenti, ha adott esetben kártérítést ítélnék meg a Combinatie részére.
- 33 A Rechtbank Assen arra keresi a választ, hogy a jogellenes aktusért – elkövetésének körülményeire, és a jogorvoslat azon törvényi szerkezetére figyelemmel, amelynek keretében arra sor került – a Provincie tehető-e felelőssé. E bíróság álláspontja szerint a Provincie által és az ideiglenes intézkedésről határozó bíró ítéletében említett jelentős társadalmi érdekek, valamint a holland jogalkotónak az ilyen jogi rendszer létrehozására irányuló döntése igazolásul szolgálhatnak.
- 34 E körülmények között a Rechtbank Assen felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) a) Úgy kell-e értelmezni a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdését, valamint 2. cikkének (1) és (6) bekezdését, hogy azokkal összeegyeztethetetlen

az a rendszer, amelyben a nemzeti bíróság által az uniós szintű közbeszerzésekkel kapcsolatos jogvitákban biztosítandó jogvédelem igénybevételét nehezíti, hogy e rendszerben, amelyben ugyanazon döntés és annak következményei tekintetében mind a közigazgatási, mind a polgári jogi bíróság hatáskörrel rendelkezhet, párhuzamosan egymásnak ellentmondó határozatok születhetnek?

- b) Megengedhető-e ebben az összefüggésben a közigazgatási bíróság hatáskörének olyan korlátozása, hogy csak a szerződés odaítéléséről szóló döntést bírálhatja el, és ha igen, úgy miért és milyen feltételek mellett?

- c) Megengedhető-e ebben az összefüggésben, hogy a közigazgatási bírósághoz fordulás általános szabályait rögzítő Algemene wet bestuursrecht e kereset benyújtásának lehetőségét kizárja az ajánlatkérő hatóság és az ajánlattevők egyike közötti építési beruházásra irányuló szerződéskötéssel kapcsolatos döntések tárgyában, és ha igen, úgy miért és/vagy milyen feltételek mellett?

- d) Releváns-e ebből szempontból a [második] kérdésre adandó válasz?

- 2) a) Úgy kell-e értelmezni a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdését, valamint 2. cikkének (1) és (6) bekezdését, hogy e rendelkezéseket nem tartják be, ha gyors döntés csak egy eljárás keretében szerezhető be, amelynek jellegzetessége, hogy főszabály szerint gyors intézkedés elrendelésére irányul, az ügyvédek között nincs iratváltás, rendszerint [csak] írásos bizonyítékokat terjesztenek elő, és a törvényben rögzített bizonyítási szabályok nem alkalmazhatók?

- b) Az e kérdésre adandó nemleges válasz esetén ugyanez vonatkozik-e arra az esetre is, amelyben az ítélet a jogviszonyokat nem rögzíti végérvényesen, és nem is egy ilyen jogerős döntés meghozatalára irányuló döntéshozatali eljárás része?
- c) Releváns-e ebben a tekintetben az, hogy az ítélet – miközben egyéb érintettek is lehetnek – csak a peres feleket köti?
- 3) Összeegyeztethető-e a 89/665 irányelvvel, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bíró az ajánlatkérő hatóságot arra kötelezi, hogy a szerződés odaítélése tárgyában olyan döntést hozzon, amely később az ügy érdemét érintő eljárásban az uniós közbeszerzési jogi rendelkezésekkel összeegyeztethetetlennek bizonyul?
- 4) a) A [harmadik] kérdésre adandó nemleges válasz esetén az ajánlatkérő hatóságot kell-e ezért felelősnek tekinteni, és ha igen, úgy milyen értelemben?
- b) Ugyanez vonatkozik-e arra az esetre, ha a [harmadik] kérdésre igenlő választ kell adni?
- c) Ha ezen ajánlatkérő hatóságnak kártérítést kellene fizetnie, meghatározza-e a közösségi jog a kár megállapításának és értékelésének alapjául szolgáló mérceket, és ha igen, úgy melyek ezek a mércék?
- d) Ha az ajánlatkérő hatóság nem tekinthető felelősnek, úgy megállapítható-e a közösségi jog szerint egy másik személy felelőssége, és minek alapján?

- 5) Mit kell tennie a nemzeti bíróságnak akkor, ha a nemzeti jog és/vagy az előző kérdésekre adandó válaszok alapján gyakorlatilag lehetetlennek vagy túlságosan nehéznek bizonyul a felelősség érvényesítése?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

- 35 A 89/665 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése alapján ezen irányelvet kell alkalmazni azon közbeszerzési szerződések odaítélésének eljárására, amelyek a 71/305 irányelv hatálya alá tartoznak, mely utóbbinak helyébe lépett a 93/37 irányelv, amelynek pedig a 2004/18 lépett a helyébe.
- 36 A 2004/18 irányelv 7. cikkének c) pontja értelmében mind az ajánlattételi felhívás közzétételének napján, mind pedig az alapügyben szóban forgó közbeszerzési szerződés odaítélésének napján a 2004/18 irányelv volt alkalmazandó azon építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződésekre, amelyek HÉA nélküli becsült értéke eléri az 5 278 000 euró összeget.
- 37 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint az alapügy tárgyát képező jogvitára okot adó eljárásban elfogadott ajánlat összege 1 117 200 euró volt, amely tartalmazta a HÉÁ-t.
- 38 Következésképpen felmerül a kérdés, hogy az alapügyben szóban forgó közbeszerzési szerződés a 2004/18 irányelv hatálya alá tartozik-e.

- 39 2009. december 8-án a Bíróság az eljárási szabályzata 104. cikkének 5. §-a alapján felvilágosítás iránti megkeresést intézett a kérdést előterjesztő bírósághoz az alapügyben szóban forgó közbeszerzési szerződés becsült értékének pontosítása, és különösen annak meghatározása érdekében, hogy e közbeszerzési szerződés az említett irányelv 9. cikke (5) bekezdése a) pontjának értelmében építési projekt részét képezi-e oly módon, hogy e projekt becsült összértékét kellene figyelembe venni.
- 40 2010. január 28-i levelével, amely 2010. február 2-án érkezett a Bíróság hivatalához, a kérdést előterjesztő bíróság jelezte, hogy az alapügyben szóban forgó közbeszerzési szerződés olyan építési beruházásra vonatkozik, amely kiterjedtebb – az Erica-Ter Apel csatorna felújítására irányuló, 6 100 000 euró becsült összegű – projekt részét képezi.
- 41 E válaszból az a következtetés vonható le, hogy az alapügyben szóban forgó közbeszerzési szerződés a 2004/18 irányelv 9. cikke (5) bekezdése a) pontjának értelmében vett olyan építési projekt részét képezi, amelynek az összértéke meghaladja az említett irányelv alkalmazásához szükséges küszöbértéket. Következésképpen meg kell állapítani, hogy e közbeszerzési szerződés az említett irányelv hatálya alá, és ennek folytán a 89/665 irányelv hatálya alá tartozik.

Az első kérdésről

- 42 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelősséggel tartozó nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és ha igen, a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e (lásd többek között a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4921. o.] 59. pontját és a C-459/07. sz. Elshani-ügyben 2009. április 2-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-2759. o.] 40. pontját).

- 43 A Bíróság azonban úgy vélte, hogy nem dönthet a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett olyan kérdésről, amely esetében nyilvánvaló, hogy az adott uniós jogszabály értelmezése vagy érvényességének vizsgálata, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tárgyával vagy céljával, ha a probléma hipotetikus jellegű, illetve ha a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli, illetve jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a neki feltett kérdéseket hasznosan megválaszolja (lásd a fent hivatkozott Bosman-ügyben hozott ítélet 61. pontját és a fent hivatkozott Elshani-ügyben hozott ítélet 41. pontját).
- 44 Ahogyan az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, az első kérdés azon a feltevésen alapul, amely szerint a nemzeti jog keretében mind a közigazgatási bíróság, mind a polgári bíróság hatáskörrel rendelkezhet a valamely közbeszerzési szerződés odaítélése kapcsán hozott határozat vonatkozásában, ami egymásnak elmentendő bírósági határozatok elfogadásához vezethet.
- 45 A holland kormány és az Európai Közösségek Bizottsága által a Bíróság elé terjesztett észrevételekből azonban kitűnik, hogy a holland jogban a polgári bíróság főszabály szerint kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a közbeszerzési szerződések odaítélése tárgyában felmerülő jogviták elbírálására. Ezen észrevételek szerint a közigazgatási bíróság akkor rendelkezik e tárgyban hatáskörrel, ha erről külön törvény rendelkezik. Az utóbbi esetben kizárólagos hatáskörrel rendelkezik. A holland jogban kizárt, hogy mind a közigazgatási bíróság, mind pedig a polgári bíróság hatáskörrel rendelkezzen a közbeszerzési szerződések odaítélése tárgyában felmerülő ugyanazon jogvita elbírálására.
- 46 A Bíróságnak az előzetes döntéshozatali eljárás keretében kétségkívül nincs hatásköre arra, hogy a nemzeti törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket értelmezze (lásd a 32/76. sz. Saieva-ügyben 1976. október 13-án hozott ítélet [EBHT 1976., 1523. o.] 7. pontját; a 91/83. és 127/83. sz., Heineken Brouwerijen egyesített ügyekben 1984. október 9-én hozott ítélet [EBHT 1984., 3435. o.] 10. pontját, valamint a C-92/92. és C-326/92. sz., Phil Collins és társai egyesített ügyekben 1993. október 20-án hozott ítélet [EBHT 1993., I-5145. o.] 13. pontját).

- 47 Kétségtelen azonban, hogy az alapeljárásban egyáltalán nem áll fenn annak veszélye, hogy a közigazgatási bíróság eljárása folytán egymásnak ellentmondó határozatok szülessenek, mivel valamennyi eljárás polgári bíróságok előtt folyt.
- 48 A Bíróság rendelkezésére álló információk szerint az uniós jognak az első kérdésben kért értelmezése tehát az alapeljárás tárgyával semmilyen kapcsolatban nem áll.
- 49 Következésképpen az első kérdést elfogadhatatlannak kell tekinteni.

A második kérdésről

- 50 Második kérdésének a) részében a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy a 89/665 irányelvvel ellentétes-e az a rendszer, amelynek keretében gyors döntés csak egy eljárás keretében szerezhető be, amelynek jellegzetessége, hogy főszabály szerint gyors intézkedés elrendelésére irányul, az ügyvédek között nincs iratváltás, rendszerint csak írásos bizonyítékokat terjesztenek elő, és a törvényben rögzített bizonyítási szabályok nem alkalmazhatók.
- 51 Emlékeztetni kell arra – ahogyan azt a 89/665 irányelv ötödik preambulumbekzdése is kimondja –, hogy a közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásának rövid időtartama az uniós jog rendelkezéseit érintő jogsértések sürgősséggel történő kezelését követeli.

- 52 E cél elérése érdekében a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamokban teremtsenek eredményes és főként a lehető leggyorsabb jogorvoslati lehetőségeket azon határozatok ellen, amelyek a közbeszerzések területén megsértették az uniós jogot vagy az e jogot végrehajtó nemzeti szabályokat.
- 53 Közelebbről az említett irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) pontja előírja a tagállamok számára, hogy olyan hatáskörökről rendelkezzenek, amelyek lehetőséget adnak „a lehető legrövidebb időn belül és közbenső határozat útján ideiglenes intézkedések megtételére az állítólagos jogsértések orvoslása vagy az érintett érdekek további sérelmének elkerülése céljából”.
- 54 Abból, hogy ugyanezen irányelv 2. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az említett irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében említett hatásköröket át lehet ruházni a jogorvoslati eljárás különböző szempontjaiért felelős elkülönült testületekre, többek között az következik, hogy a tagállamok az ideiglenes intézkedések elrendelésére és a kártérítés megítélésére elkülönült testületeknek adhatnak hatáskört.
- 55 A 89/665 irányelv 2. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a jogorvoslati eljárásoknak önmagukban nem kell szükségszerűen azonnali felfüggesztő hatályúnak lenniük azokban a szerződés-odaítélési eljárásokban, amelyekre vonatkoznak. Ebből következően az említett irányelv lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy nemzeti jogszabályaikban előírják, hogy adott esetben felfüggesztő hatályú intézkedések kérhetők a közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásának érdemét érintő eljárásoktól eltérő eljárásokban.
- 56 Az említett irányelv 2. cikkének (4) bekezdése – amely pontosítja, hogy az ideiglenes intézkedések elrendelésének mellőzéséről szóló döntés nem sértheti az ilyen intézkedéseket kérő személy egyéb követeléseit – azt is lehetővé teszi, hogy az ügy érdemét érintő eljárás elkülönüljön az ideiglenes intézkedés elrendelésére irányuló eljárástól.

- 57 Ezért meg kell állapítani, hogy a 89/665 irányelv mérlegelési jogkört ad a tagállamoknak a tekintetben, hogy az általa szabályozottak közül mely eljárási garanciákat és kapcsolódó alakításokat választják.
- 58 Meg kell említeni, hogy mivel az alapügyben szóban forgó, ideiglenes intézkedés iránti eljárás jellemzői sajátjai az ideiglenes intézkedéseknek a lehető legrövidebb időn belül történő elfogadására irányuló eljárásoknak, e formájukban megfelelnek a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében és 2. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírtaknak.
- 59 A fentiekből következik, hogy a 89/665 irányelvvel nem ellentétes az a rendszer, amelyben gyors döntés csak egy eljárás keretében szerezhető be, amelynek jellegzetessége, hogy főszabály szerint gyors intézkedés elrendelésére irányul, az ügyvédek között nincs iratváltás, rendszerint csak írásos bizonyítékokat terjesztenek elő, és a törvényben rögzített bizonyítási szabályok nem alkalmazhatók.
- 60 A második kérdés b) részében a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a fenti értékelés akkor is érvényes-e, ha az ítélet a jogviszonyokat nem rögzíti végérvényesen, és nem is egy ilyen jogerős döntés meghozatalára irányuló döntéshozatali eljárás része.
- 61 Jellegénél fogva az ideiglenes intézkedés nem rögzíti véglegesen a jogviszonyokat. Ráadásul az azon döntéshozatali folyamat által előidézett joghatások, amelybe ezen intézkedés illeszkedik, az érintett tagállam belső jogrendjéből következnek. Következésképpen a 89/665 irányelvvel nem ellentétes az ilyen intézkedés elfogadása.
- 62 Második kérdése c) részében a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy releváns-e az, hogy az ítélet – miközben egyéb érintettek is lehetnek – csak a peres feleket köti.

- 63 A kérdés e része olyan feltételezésen alapul, amely az alapeljárásban nem nyer igazolást. Ezen eljárás keretében ugyanis az ideiglenes intézkedés iránti eljárás nem korlátozódott a felperesre és az alperesre, azaz a Combinatie-ra, valamint a Provincie-ra. Ellenkezőleg, egy harmadik érdekelt személy, azaz az MFE beavatkozhatott – egyéb iránt sikeresen – érdekei védelmében.
- 64 Következésképpen e kérdésnek a fent említett részére szükségtelen válaszolni.
- 65 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdésével, valamint 2. cikkének (1) és (6) bekezdésével nem ellentétes az olyan rendszer, amelynek keretében gyors bírósági döntés csak egy eljárás keretében szerezhető be, amelynek jellegzetessége, hogy főszabály szerint gyors intézkedés elrendelésére irányul, az ügyvédek között nincs iratváltás, főszabály szerint csak írásos bizonyítékokat terjesztenek elő, és a törvényben rögzített bizonyítási szabályok nem alkalmazhatók, továbbá az ítélet a jogviszonyokat nem rögzíti végérvényesen, és nem is egy ilyen jogerős döntés meghozatalára irányuló döntéshozatali eljárás része.

A harmadik kérdésről

- 66 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy a 89/665 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha az ideiglenes intézkedésről határozó bíró az ajánlatkérő hatóságot arra kötelezi, hogy a szerződés odaítélése tárgyában olyan döntést hozzon, amely később az ügy érdemét érintő eljárásban a 2004/18 irányelvvel összeegyeztethetetlennek bizonyul.

- 67 Ahogyan a jelen ítélet 42. pontjában szerepel, a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e.
- 68 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett harmadik kérdés azon az előfeltevésen alapul, amely szerint az alapügyben az ideiglenes intézkedésről határozó bíró kötelezte az ajánlatkérő hatóságot arra, hogy a szerződést az MFE részére ítélje oda.
- 69 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő megállapítások alapján a fenti előfeltevés pontatlan. Ahogyan azt a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, az ideiglenes intézkedésről határozó bíró megtiltotta a Provincie részére, hogy a szerződést az MFE-től eltérő vállalkozásnak ítélje oda. Az ügy irataihoz csatolt dokumentumokból azonban nem következik, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bíró kötelezte volna a Provincie-t arra, hogy a szerződést az MFE-nek ítélje oda.
- 70 E vonatkozásban a Bíróság kérdésére válaszolva a Combinatie, a holland kormány és a Bizottság arra hivatkoztak, hogy a Provincie más módokon is eleget tehetett volna az ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában hozott ítéletnek azonkívül, hogy az alapügyben szóban forgó szerződést az MFE-nek ítélte oda.
- 71 A Bíróságnak adott válaszokból ezenkívül az következik, hogy a Provincie lemondhatott volna a szerződés odaítéléséről, vagy az ügyet érdemben eldöntő bírósághoz fordulhatott volna, vagy akár fellebbezhetett volna az ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában hozott 2007. november 28-i ítélet ellen, vagy végső soron a szerződés odaítélését megelőzően megvárhatta volna, hogy a Combinatie adott esetben fellebbezzon az ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában hozott fenti ítélet ellen.
- 72 A fent említett negyedik lehetőséget illetően az ügy irataiból következik, hogy a Combinatie 2007. december 11-én valóban fellebbezett az ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában hozott ítélet ellen, míg a Provincie 2007. december 3-án az MFE részére ítélte oda a szerződést.

- 73 A fentiekből következik, hogy az a feltételezés, amely szerint az ideiglenes intézkedésről határozó bíró kötelezte az ajánlatkérő hatóságot arra, hogy döntést hozzon valamely közbeszerzési szerződés odaítéléséről, az alapeljárásban nem nyer igazolást.
- 74 Annak érdekében tehát, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak hasznos választ lehessen adni, a harmadik kérdést újra kell fogalmazni. E kérdésével a nemzeti bíróság valójában azt kívánja megtudni, hogy a 89/665 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha az ideiglenes intézkedésről határozó bíró az ideiglenes intézkedés elfogadása érdekében olyan értelmezését adja a 2004/18 irányelvnek, amelyet az ügyet érdemben eldöntő bíróság később tévesnek ítél.
- 75 Ahogyan a jelen ítélet 52–54. pontjában kiemelésre került, a 89/665 irányelv előírja a tagállamok számára, hogy teremtsenek jogorvoslati lehetőségeket az ideiglenes intézkedés iránti kérelmek tárgyában hozott azon határozatok ellen, amelyek a közbeszerzések területén megsérthették az uniós jogot vagy az e jogot végrehajtó nemzeti szabályokat.
- 76 Az említett irányelv 2. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az ilyen jogorvoslati kérelmek tárgyában az ügy érdemét érintő jogorvoslati kérelmek elbírálásáért felelős testületektől elkülönült testületek is eljárhatnak.
- 77 Az ilyen rendszer előírásának lehetőségére tekintettel nem zárható ki, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bíró és az ügyet érdemben eldöntő bíróság, amelyeknek ugyanazon jogvitában egymást követően kell eljárniuk, az alkalmazandó uniós jogszabályok eltérő értelmezését fogadják el. Egyrésztől az ideiglenes intézkedésről határozó bíró olyan sürgősségi eljárásban hoz határozatot, amelyben mind a bizonyítékok összegyűjtése, mind a felek jogalapjainak vizsgálata szükségszerűen rövidebb, mint az ügy érdemét érintő eljárásban. Másrésztől az ideiglenes intézkedésről határozó bíró eljárásának – az ügyet érdemben eldöntő bíróságéval ellentétben – nem az elé terjesztett igények tárgyában történő végleges döntés a célja, hanem az aktuális érdekek ideiglenes védelme, adott esetben azok egyensúlyba hozatalával.

- 78 Az uniós jogalkotó a 89/665 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) pontjában és (4) bekezdésében elismerte az ideiglenes intézkedésről határozó bíró feladatának különös jellegét, különösen hangsúlyozva az ideiglenes intézkedésről határozó bíró által hozott intézkedések ideiglenességét.
- 79 Az említett irányelv által szabályozott jogorvoslati rendszer lényegéhez tartozik, hogy ügy érdemében döntő bíróság az uniós jognak, és többek között a 2004/18 irányelvnek az ideiglenes intézkedésről határozó bírótól eltérő értelmezését fogadhatja el. Az értékelések közötti ilyen eltérés nem jár az azzal, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló bírósági rendszer nem elégíti ki a 89/665 irányelv követelményeit.
- 80 Következésképpen a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 89/665 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha az ideiglenes intézkedésről határozó bíró az ideiglenes intézkedés elfogadása érdekében olyan értelmezését adja a 2004/18 irányelvnek, amelyet az ügy érdemében eldöntő bíróság később tévesnek ítél.

A negyedik kérdésről

- 81 Negyedik kérdésének a) és b) részében a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy az ajánlatkérő hatóságot felelősnek kell-e tekinteni, amennyiben a közbeszerzési szerződés odaítélése tárgyában – az ideiglenes intézkedésről határozó bíró ezirányú kötelezését követően – döntést hozott, és e döntését később az ügy érdemét érintő eljárásban a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó uniós jogi rendelkezésekkel összeegyeztethetetlennek nyilvánítják.
- 82 E kérdések azon a feltételezésen alapulnak, amely szerint az alapeljárásban az ideiglenes intézkedésről határozó bíró az ajánlatkérő hatóságot a szóban forgó közbeszerzési szerződésnek valamely meghatározott gazdasági szereplő részére történő odaítélésére kötelezte.

- 83 Márpedig ahogyan a jelen ítélet 69–73. pontjában szerepel, e feltételezés az alapeljárásban nem igazolódik be.
- 84 E körülmények között a negyedik kérdés a) és b) részére nem kell válaszolni.
- 85 Negyedik kérdésének c) részével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy amennyiben az ajánlatkérő hatóságnak meg kell térítenie a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó uniós szabályok megsértéséből eredő kárt, meghatározza-e a közösségi jog a kár megállapításának és értékelésének alapjául szolgáló kritériumokat, és ha igen, úgy melyek ezek a kritériumok.
- 86 A 89/665 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja egyértelműen kimondja, hogy a tagállamok a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó uniós jog szabályainak megsértése esetén lehetőséget adhatnak kártérítés megítélésére a jogsértést szenvedett személyek részére, de nem tartalmaz pontosabb rendelkezéseket sem azon feltételek tekintetében, amelyek megvalósulása esetén az ajánlatkérő hatóság felelősége megállapítható, sem pedig azon kártérítések összegének meghatározása vonatkozásában, amelyek fizetésére az utóbbi kötelezhető.
- 87 E rendelkezés azon elv konkretizálása, amely szerint az állam felelős az uniós jog megsértésével a magánszemélyeknek okozott kárért. A 89/665 irányelv elfogadását követően kialakult és azóta állandó ítélkezési gyakorlat szerint ezen elv szerves része az Unió jogrendjének. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a jogsérelmet szenvedett magánszemélyek három feltétel együttes fennállásakor rendelkeznek kártérítéshez való joggal, nevezetesen, ha a megsértett uniós jogi szabály célja, hogy a magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen, e szabály megsértése kellően súlyos, és fennáll a közvetlen okozati összefüggés e jogsértés és a jogsérelmet szenvedett magánszemélyek kára között (a C-6/90. és C-9/90. sz., Francovich és társai egyesített ügyekben 1991. november 19-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-5357. o.] 35. pontja, a C-46/93. és C-48/93. sz., Brasserie du pêcheur és Factortame egyesített ügyekben 1996. március

5-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-1029. o.] 31. és 51. pontja, valamint a C-445/06. sz. Danske Slagterier ügyben 2009. március 24-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-2119. o.] 19. és 20. pontja).

- 88 Mindeddig a Bíróság ítélkezési gyakorlata a közbeszerzések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslatok vonatkozásában nem határozott meg olyan részletesebb szempontokat, amelyek alapján a kárt meg kell állapítani, és értékelni kell.
- 89 Az uniós jogszabályokat illetően meg kell jegyezni, hogy a 89/665 irányelvet nagy mértékben módosította a 89/665/EGK és a 92/13/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2007. december 11-i 2007/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 335., 31. o.), amelyet az alapeljárás alapjául szolgáló tényállás megvalósulását követően fogadtak el. Az uniós jogalkotó azonban ez alkalommal nem fogadott el rendelkezéseket e kérdésben.
- 90 Erre vonatkozó uniós rendelkezés hiányában az egyes tagállamok belső jogrendjének kell szabályoznia azokat a szempontokat, amelyek alapján meg kell állapítani, és értékelni kell a közbeszerzések odaítélése területére vonatkozó uniós jog megsértéséből eredő kárt (lásd analógia útján a C-315/01. sz. GAT-ügyben 2003. június 19-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-6351. o.] 46. pontját, valamint a C-314/09. sz., Strabag és társai ügyben 2010. szeptember 30-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-8769. o.] 33. pontját), amennyiben az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét tiszteletben tartják (lásd ebben az értelemben a C-295/04–C-298/04. sz., Manfredi és társai egyesített ügyekben 2006. július 13-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-6619. o.] 98. pontját).
- 91 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a bírósághoz fordulás azon eljárási szabályai, amelyek célja, hogy biztosítsák azoknak a jogoknak a védelmét, amelyeket az uniós jog a jogalanyoknak biztosít, nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozóak (egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézze tegyék az uniós jogrend

által biztosított jogok gyakorlását (tényleges érvényesülés elve) (lásd különösen a 33/76. sz., Rewe-Zentralfinanz és Rewe-Zentral ügyben 1976. december 16-án hozott ítélet [EBHT 1976., 1989. o.] 5. pontját; a C-432/05. sz. Unibet-ügyben 2007. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-2271. o.] 43. pontját; a C-268/06. sz. Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-2483. o.] 46. pontját; valamint a C-246/09. sz. Bulicke-ügyben 2010. július 8-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-7003. o.] 25. pontját).

92 Következésképpen a negyedik kérdés c) részére azt a választ kell adni, hogy az államnak az uniós jog megsértésével a magánszemélyeknek okozott károkért fennálló felelősségét illetően a jogsérelmet szenvedett magánszemélyek kártérítésre jogosultak, ha a megsértett uniós jogi szabály célja, hogy a magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen, e szabály megsértése kellően súlyos, és fennáll a közvetlen okozati összefüggés e jogsértés és az elszenvedett kár között. Az e területre vonatkozó uniós rendelkezés hiányában az egyes tagállamok belső jogrendjének kell a fenti feltételek tiszteletben tartásával szabályoznia azokat a szempontokat, amelyek alapján a közbeszerzések odaítélése területére vonatkozó uniós jog megsértéséből eredő kárt meg kell állapítani, és értékelni kell, amennyiben az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét tiszteletben tartják.

93 E válaszra tekintettel a negyedik kérdés d) részére nem szükséges válaszolni.

Az ötödik kérdésről

94 Ötödik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy a nemzeti bíróságnak mit kell tennie, ha gyakorlatilag lehetetlennek vagy túlságosan nehéznek bizonyul a felelősség érvényesítése.

- 95 A korábbi kérdésekre adott válaszokat figyelembe véve és az ügy irataira tekintettel semmi nem utal arra, hogy az alapügyben ez az eset valósulna meg.
- 96 Következésképpen e kérdésre szükségtelen válaszolni.

A költségekről

- 97 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelvvel módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdésével, valamint 2. cikkének (1) és (6) bekezdésével nem ellentétes az olyan rendszer, amelynek keretében gyors bírósági döntés csak egy eljárás keretében szerezhető be, amelynek jellegzetessége, hogy főszabály szerint gyors intézkedés elrendelésére irányul, az ügyvédek között nincs iratváltás, főszabály szerint csak írásos bizonyítékokat terjesztenek elő, és a törvényben rögzített bizonyítási szabályok nem alkalmazhatók, továbbá az ítélet a jogviszonyokat**

nem rögzíti végérvényesen, és nem is egy ilyen jogerős döntés meghozatalára irányuló döntéshozatali eljárás része.

- 2) A 92/50 irányelvvel módosított 89/665 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha az ideiglenes intézkedésről határozó bíró az ideiglenes intézkedés elfogadása érdekében olyan értelmezését adja az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek, amelyet az ügyet érdemben eldöntő bíróság később tévesnek ítél.**

- 3) Az államnak az uniós jog megsértésével a magánszemélyeknek okozott kárért fennálló felelősségét illetően a jogsérelmet szenvedett magánszemélyek kártérítésre jogosultak, ha a megsértett uniós jogi szabály célja, hogy a magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen, e szabály megsértése kellően súlyos, és fennáll a közvetlen okozati összefüggés e jogsértés és az elszenvedett kár között. Az e területre vonatkozó uniós rendelkezés hiányában az egyes tagállamok belső jogrendjének kell a fenti feltételek tiszteletben tartásával szabályoznia azokat a szempontokat, amelyek alapján a közbeszerzések odaítélése területére vonatkozó uniós jog megsértéséből eredő kárt meg kell állapítani, és értékelni kell, amennyiben az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét tiszteletben tartják.**

Aláírások